

**FLORIN
ȘINDRILARU**

**CHIRIASII
SECUNDEI.
BATALIONUL
DISCIPLINAT**

NOTE DE LECTURĂ, ESEURI, COMENTARII

I. ÎNTOARCERILE

ION BEDROS

UN POET – EFIGIE 9

VASILE RĂVESCU

MULTIPLELE FEȚE ALE LUI IANUS 19

ION COJA

ION COJA ȘI TEORIA CRIMEI PERFECTE
SAU DESPRE SACRIFICIU ÎN ACTUL CREAȚIEI 29

NICOLAE PÂRVULESCU

O ACADEMIE ÎNTOARSĂ PE DOS 57

TRAIAN ULMEANU

CU TRAIAN ULMEANU,
DESPRE SENINĂTATE ȘI JURNALISM 71

ȘTEFAN IOVAN

ȘTEFAN IOVAN ȘI MODELUL PROPRIU
DE TĂCERE 101

II. ADDENDA CORRIGENDA

IULIAN CĂTĂLUI

O ALTĂ FORMĂ DE REVOLUȚIE
SAU N-A FOST CE A PĂRUT A FI 143

I. ÎNTOARCERILE

CHIRIAȘII SECUNDEI.
BATALIONUL DISCIPLINAT

FLORIN ȘINDRILARU

ION BEDROS
despre Ion Bedros

CĂTRE ERATO

*Leu feroce, păun tandru,
moș trufaș, blând copilandru,*

*Pricopsit sau biet sărac,
târând zdrențe, pus la frac,*

*Sprinten, dar cam mălăieț,
nici nătâng, nici prea isteț,*

*Vinovatul fără vină,
ars de bezne, de lumină,*

*Încrezător în himere
înscrise-n unghiuri și sfere,*

*Cinic amăgit de visuri,
printre creste și abisuri,*

*Însumi și cu celălalt
(măruntul lângă înalt),*

*Bucuros când sunt ori trist,
până pier și cât exist,*

*Pendulă-ntre „nu” și „da”
al tău rămân, tu fii a mea:*

*Un pribeag momit de stele
să-mi jupoi sufletu-n ele...*

UN POET – EFIGIE

Recitind versurile lui **Ion Bedros** („Viața în trei anotimpuri”, București, 2011), mi-am întărit convingerea că parcurg lirica unui poet-sinteză, poet reprezentativ al generației sale. Generația anilor de studenție 1960-'65, pierdută prin biblioteci și printre idealuri, burdușită cu literatură până la suprasaturație. O generație căreia, viețuind mai mult printre cărți, i se potrivesc cel mai bine stihurile blagiene „Vieții nu i-am rămas dator niciun gând/ Dar i-am rămas dator viața toată”.

Sunt cărturarii cărora li s-a hărăzit și care au împlinit un destin onorant: de ocnași ai bibliotecii. Ei i-**au re-descoperit – primii**, după o lungă perioadă de *vacuum* spiritual – i-au re-descoperit deci pe (adevăratul) Bacovia, pe (adevăratul) Arghezi, pe Philipptide, Ion Barbu, Blaga, Vinea, Ion Pillat, Emil Botta, Voiculescu... Altfel spus, adevărata mare poezie interbelică. Și, mai ales, l-au re-descoperit pe Eminescu, ostracizat până atunci în scunda tavernă mohorâtă. Iar contactul cu lirica acestor poeți, pentru un timp indexați (parțial sau integral), și-a pus amprenta decisiv asupra formației culturale și a creației acestei generații a anilor '60-'65.

Bineînțeles, generația aceasta și-a avut lampadoforii ei: Ana Blandiana, Ilie Constantin, Ioan Alexandru, Ileana Mălăncioiu, Gabriela Melinescu, Adrian Păunescu, Nicolae Prelipeanu, Mihai Ursachi, Daniel Turcea, Virgil Mazilescu, Cezar Ivănescu... am în vedere doar pe cei ce s-au devotat liricii – și cer iertare celor pe care

i-am omis din grabă. Ei ar reprezenta, cum s-a exprimat într-un alt context profesorul nostru G. Călinescu, „vârful unei stânci marine”, și de ei s-au ocupat în mod deosebit, insistent, derutant chiar, critica și istoria literară.

Dar ei, lampadoforii, nu s-au ridicat pe temeiuri de fum. În apropierea lor și împreună cu ei au stat și stau, cu demnitate onestă – batalion disciplinat –, **poetii/ scriitorii-efigie** ai generației. Poate mai important decât vârful aisbergului liric/ literar, ei formează și susțin **baza** acestei piramide. Culți, foarte culți, obsedați și absorbiți de cultura ce au asimilat-o, au viețuit și trăiesc rătăcind hipnotizați printre marile povești și texte ale culturii românești și universale. Iar poezia și proza și piesele de teatru ce le-au zămislit și le creează în continuare sunt în mare măsură un rezultat, un *finis* al contactului puternic cu această cultură. Ei nu ne oferă prea des texte geniale, texte-capodoperă. Scriu mai ales texte-model, reprezentative, antologice – antologia este *ab initio* o sumă reprezentativă a valorilor, nu doar a capodoperelor. Meritul lor este de a fi contribuit la **ridicarea și consolidarea** monumentului. Marea noastră poezie/ literatură interbelică prin ei își confirmă valoarea, valabilitatea, **se continuă în fapt** și își întărește perpetuitatea: *Monumentum aere perennius*.

Ion Bedros este un **poet-efigie**. În sensul că lirica lui cumulează și reprezintă valorile epocii și generației al cărei exponent este, lăsându-ne în același timp perle de exceptualitate care îl identifică și singularizează în rândul confrăților lui într-o poezie. Este, și trebuie reamintit acest lucru, un poet care a asimilat o cultură vastă, impresionantă. Cultură care pur și simplu nu-i dă pace. Uneori, paradoxal dar firesc, prea multă cultură asimilată dăunează creșterii unei personalități creatoare, și afirmația e valabilă în mai toate domeniile artei. A devenit deja un truism. A spus-o Brâncuși în vremea sa, a spus-o mult mai înainte Esop, în felul lui.

Volumul de poezii din 2011 al lui Ion Bedros, „Viața în trei anotimpuri”, este într-un fel o atare mărturie: o sumă și o sinteză. Cartea are ca *motto* foarte cunoscutul text aforistic al lui Lucian Blaga, „Trei fețe”, din care poetul se sprijină pe cele trei cuvinte-cheie: *jocul, iubirea și înțelepciunea*, folosindu-le ca titluri sintetizatoare pentru trei din cele patru secțiuni ale culegerii sale lirice. Lucru puțin surprinzător însă, ce ne apare ca un fin și timid semn de răzvrătire cu evidente valențe simbolico-aforistice într-un op liric ce se detașează prin seninătate și lipsa ostentației, lucrul surprinzător așadar este gestul poetului de a așeza în volum, în ordine inversă, secțiunile componente ale lui, sfidând tradiția și normalitatea. Ordinea secțiunilor/ grupajelor ce alcătuiesc culegerea este așadar: **I. „Înțelepciunea”; II. „Iubirea”; III. „Jocul”. Și IV. „?”**.

Poet de tip conceptual îndeosebi, abordând cu predilecție teme și motive poetice cu o atare substanță, Ion Bedros conferă conceptului, cu pregnanță, valențe lirice. Deci Ion Bedros devine, în fapt, un poet al simbolurilor. Câteva texte din prima secțiune sunt arte poetice mai clar sau mai ascuns afișate/ declarate: „Drum”, „Făurar” („*Poezia doarme între noroc și taină*”), „Eu”, „Câinii lui Acteon” sau „Zămislire”: „*Condeiu, cuvântul și eu suntem trei/ Cu palma plină de lumini, de bezne și de tot ce mai vrei...// Din ele-adăpat, verbul se face plin și greu,/ În numele tatălui, al fiului și-al duhului meu...*”. Eul liric este curtat de o idee pe care o „clocește matern” (ca în Elegia a noua a lui Nichita...) și apoi o îmbracă în metafore și simboluri. Iată, într-un text eminent reprezentativ, poetul devorat de propria-i creație: „*Cu aprige vorbe/ Am hăituit în fierbinți vânători/ Frumusețea...// Mă ascultau jivine docile,/ Cu colți ascuțiți de rânjete și foame,/ Încredințându-mă că/ Nu prea târziu,/ Vom pune în desagă/ Trupul gîngăș pândit cu nesăț...// O singură oară a fost de ajuns/ Prin apa limpezimii netulburate să trec,/ Pentru ca,/ Uitând că le-am fost stăpân,/ Să mă hăituiască ele pe mine,/ Zănatice,/ Ca pe întâia/ Proprie-mi țintă,/ Dorită și zadarnică...*”. Poezia lui Ion

Bedros, ca a mai tuturor confrăților de generație, se adresează deci unui cititor rafinat, unui lector negrăbit, gata să adaste îndelung în preajma metaforei. Pentru că, așa cum am mai afirmat, lirica lui Ion Bedros îmbracă în acest volum o viziune simbolică, oferită sau, mai ades, impusă de cultura asimilată. Liric solilocvial și introspectiv, el trăiește la modul superior „cu sufletul în palmă”, dar fără gesturi ostentative, șocante. Fatalmente, ca și la majoritatea contemporanilor săi creatori de poezie, o caracteristică esențială a scrisului lui/ lor este intelectualitatea. El face parte din categoria acelor poeți culți care vor căuta în zadar (doar cu ceva/ câteva șanse de reușită) cuvântul neaș, mustind de frăgezime, plin de sensuri primare, barbare – în sensul bun, poetic, al cuvântului. Devansând puțin, ne oprim asupra unui „caz”. Poezia „Controversă” din ciclul al treilea al volumului său de poezii, „Jocul”, are ca motto un text din cunoscuta poezie „Blesteme” a lui Tudor Arghezi. Textul este chiar un „blestem” în maniera lui Arghezi, Topârceanu sau eventual Nicolae Labiș. Dar „blestemul” lui Ion Bedros (*„În concluzie: să nu-ți fie cu mirare/ De ce voiam, deunăzi, să-i dau în cap cu lama/ Lu' dama/ Care ar merita de la mine o-njurătură măcar...// Are, însă, mare noroc, fiindcă mă car/ La prea-suava mea Angelică,/ Să-mi dea și mie o bucățică/ Din chifla ei...// Deh!/ Pe lume mai sunt, fato, și oameni cumsecade, dar/ NIȚEI!”*) e în ultimă instanță tot o parodie la „Blestemele” lui Arghezi, dar o parodie blândă, plină de stânjeneală umoristico-lirică. Pentru că Ion Bedros nu știe să blesteme, să suduie. Și „de vină” nu este el, ci în cea mai mare măsură conformația lui lirică marcată profund de cultura – care nu permite și nu iartă. Pentru că, să nu uităm și acest aspect al relației cultură-creație, sunt milenii de cultură care apasă pe umerii artistului de orice natură.

De această „apăsare” a culturii/ literaturii este marcată mai toată generația lui Ion Bedros. Și dacă notăm aici că unele poezii amintesc

(dar în sensul bun al cuvântului/ apropierii) de Arghezi („Dintre gândurile toate”, „Hoție”, „Controversă”), de Topârceanu sau Vasile Voiculescu („A câta oară”), de Blaga (vezi motto-ul volumului), chiar de Virgil Carianopol (poezia „Consolare”), sau de Em. Bucuța (un intimist la fel ca el, dar universul lui Bedros e de natură virginală, ne-maculată și în deplină libertate), sau de textele jucăușe, „de iatac”, ale unui Ienăchiță Văcărescu sau Conachi („Vaier”), constatările noastre, filiațiile notate în pagină nu țin de vreun spirit așa-zis epigonic al liricii lui Ion Bedros sau al altor confrați ai lui. Pur și simplu poetul și-a asumat misia de **a coagula și re-evalua** în versurile sale secole (îndeosebi ultimul) de poezie parcursă, și face asta cu multă modestie și cu instrumentația superioară a omului de cultură. Așa se cere înțeleasă și nerenunțarea totală a poetului la structurile prozodice tradiționale, chiar la specii literare (gazel, romanță, fabulă, istorioară morală) ce sunt de mult considerate vetuste. Poetul le revigorează mai ales într-o cinstire înaintașilor lui lirici. Dar poezia sa rămâne personală și originală, ancorată în pregnanța eului liric: mereu prezent, mereu etalat, supra sau subtextual. Câteva poezii scurte, un fel de haiku-uri, au ca subiect preferat propria-i ființă, propriul suflet, „scriptorul” și „eul liric” se contopesc („Infatuare”). Generalizând, subiectul acestui volum de versuri este **Ion Bedros și comuniunea cu universul**. Universul e unul personal, e poetul însuși. *Ergo*: poetul este un univers: „*Ca o gănganie/ Mă ascund printre ierburi,/ Când iarba miroase a cer.// Mă caut, surprins, printre fire,/ Bucuros că nu mă voi mai găsi/ Și că trebuie din nou să mă aflu...*” („Mă ascund”). O marcă diferențiatoare – personalizantă – a poeziei lui Ion Bedros e cultivarea unui/ acestui univers propriu deschis, mai mereu optimist. Lipsește tonalitatea tragică, dramatică, totul se învâluie într-o acceptare blândă.

Cultivarea unor mari teme și motive ale liricii românești și universale: iubire, destin, creație, univers interior, dănuirea prin creație, arta poetică, presupune o emanație a eului liric pentru care

poezia devine spovedanie, împărtășanie, împărtășire – văzute ca încorporări ale unui destin: „Numărăm, iarăși, cu degete chircite,/ Fiecare urmă lăsată de clipele trăite,/ Care îmi umplu gura de călți și năluci.// Nu mai știi, suflote, de unde vii și unde te duci,/ Cine te spală, cine te ceartă, cine te-nvață,/ Cine te blestemă sau te povață...” („Numărăm, iarăși”). Un alt text este, la fel, o sumă de teme și motive poetice drapate într-un simbol recurent în lirica noastră și cea universală (Baudelaire, Labiș...): „Cândva iubeai și soare, și-nălțime,/ Acum te-afunzi în valul fără mal,/ Căci ți-e egal ce lume-i pentru tine:// Cerul senin ori mincinosul val...// Te văd plutind în zări fără hotare,/ Ți-e zborul dans și marea cântăreț,/ Dar n-au, nici val, nici cer, ce să-nfloare:// Pe tine alte lumi își pun peceți...” („Alt pescăruș”). Un text excelent, fără îndoială antologic.

Ion Bedros e un poet polifonic. Afirmția este întărită și de secțiunea a doua a volumului, „Iubirea”. Aici poetul se dovedește a fi un clasic (conform scrisii profesorului nostru Tudor Vianu, interbelicii pot fi considerați și clasici) rătăcit, dezorientat de preaplinul sentimentului ce-l animă. Sentiment dominant, iubirea se desfoliază în constituenți dominați de rafinament, de multă tandrețe, de diafanitate, atent cultivate. „Monolog” e un text remarcabil, drapat pe sentimentul inefabilului. În „Unde?” sau „Și tu” poetul se dovedește maestru în amorul curtean: „Și tu, și marea-mi sunteți ursitoare.../ Nu știi pe care mai întâi v-am vrut,/ Dar câte fire-s de nisip în mare/ Cu-atâția ochi voiam să vă sărut.”. „Romanțele” sunt delicate, dominate de o desuetudine atent cultivată. Obosit de gălăgia și agresivitatea, mai mult sau mai puțin justificate, ale unei falii din poezia actuală, poetul se întoarce cu fața spre liric. La fel, în „Ecouri de romanță”: „Pale de vânt psalmodiază sumbre/ În dansuri triste de lumini și umbre:/ Parfumul tău, mai dur ca apa tare,/ M-a dizolvat iar, blând, în neuitare.”. Poezia de dragoste a lui Ion Bedros stă, în ciuda unor

norișori „confectionați” și presimții la modul liric, sub semnul unei **serenități** albastre.

„Jocul”, dominant în a treia secțiune a volumului de versuri, nu exprimă, nu face referire la o vârstă biologică, ci la una poetică. De aici și durabilitatea temei în (ano)timpul creației, de aici și varietatea ariei sale tematice. Spre exemplu, „Gamă” este o artă poetică pusă de autor sub falsa impresie a ludicului. La fel, „Râde ciob...”: decojind spiritul ludic, săltăreț, epigramistic chiar, al lui, textul e o foarte serioasă artă poetică: *„Ce sucită «potrivire»/ Între autor și muză:// Bardul suferă și plânge/ **Idolita** se amuză...”*. (subl. în text). Poetul poate fi – și textele o dovedesc – un moralist, un parodic, un zeflemist, antonpannesc, versificator iscusit de mici istorioare morale. „Jocul” lui Bedros rămâne însă o treabă serioasă. Se profilează doar ca o altă ipostază a eului său liric. „Reverie” este o artă poetică testamentară, cu un final cu valoare de epitaf: *„Pierdut în lumi cu lacăte și poartă/ Priveam din nou naiiv la foaia moartă/ Și încercam făptura să-ți cuprind/ Cu brațul amintirii plin de jind,/ Dar, poticnindu-se în pasul ei pervers,/ Vorba nu se mai lasă prinsă-n vers,/ Deși nici azi nu-njură și nu minte:// «Rămas-am tot copil haibui la minte.»”*.

Secțiunea a IV-a a volumului de poezii al lui Ion Bedros, „intitulată” semnificativ, dar nu neapărat surprinzător, „?” , adică „semnul întrebării”, rămâne o secvență-cheie prin semnificațiile sale simbolice și finalizează perfect parcursul existențial al eului liric stabilit de autor: invers mersului firesc al ființării. Înțelepciunea senectuții, iubirea matură și calmă, jocul ca marcă esențială a copilăriei și a omenirii, „se continuă” în sens invers cu două poezii ce devin texte ordonatoare ale volumului. „Ruga”, adresată Divinității, marchează cercul – datul – existențial sub semnul împlinirii umane modeste, oneste, complete: *„Doamne,/ Dacă m-ai făcut,/ Crește-mă, mă învață și mă îndrumă.../ Muștră-mă și mă mângâie,/ Iubește-mă, înalță-mă, păzește-mă/ Și mă așteaptă,/ Rogu-te,/ Doamne!”*. În pagină, textul este

realizat grafic în forma unei piese componente a simbolicei „Coloane fără sfârșit” a lui Brâncuși, sugerând și astfel un dat existențial menit împlinirii. O „rugă” ce preia și îmbracă simplitatea plină de simboluri a textului biblic. Iar „Mama”, poezia care încheie volumul, e un péan dedicat acelei *mater universalis*, entitatea matricială care declanșează și veghează parcursul nostru de humă. Traectoria umană, devenirea deci, este pusă sub semnul ocrotitor și ubicuitar al celui mai generos simbol total – meta-simbol –, ochii: „*Cu ochii tăi mă spăl pe față/ În fiecare dimineață/ Și tot cu ei, încă și iară,/ Mă limpezesc seară de seară...*”. Catrenul final re-configurează și eternizează traectoria fulgurantă a devenirii umane, pusă sub semnul iubirii. Finalul cel mai potrivit pentru o operă reprezentativă a unui poet-efigie.